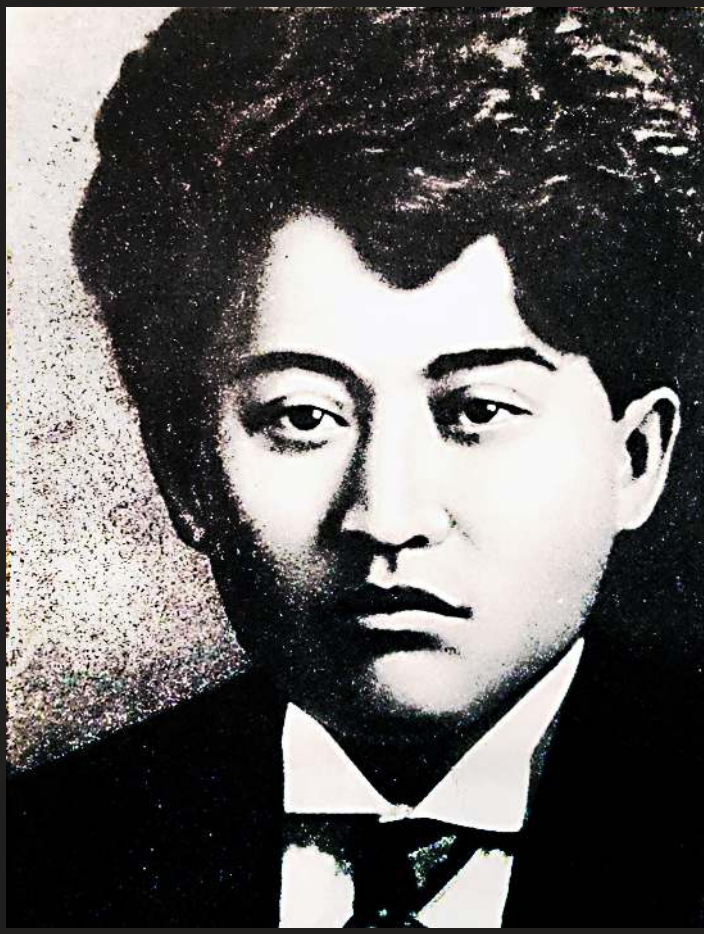

ÖTÜKEN

MAĞCAN CUMABAYOĞLU
(1893-1937)

MAĞCAN CUMABAYOĞLU'NUN ŞİİRLERİ

MAĞCAN CUMABAYEF ÖLEÑDERİ

LATİN HARFLERİNE VE
TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARAN
Ferhat Tamir

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1408
KÜLTÜR SERİSİ: 821

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-812-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım:1993, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
2. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Son Okuma: Ahmet Turan Tiryaki

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Karakış Basım

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2019

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Kazak Türklerinin büyük şairi Mağcan Cumabayoğlu, 1893 yılında Kuzey Kazakistan'daki Sasık Köl kenarında, konar göçer hayat yaşayan bir Kazak avılında doğmuştur. Babasının adı Beken, annesinin adı Gülsim'dir. Çevresinde güçlü olan bir ailenin çocuğuydu.

İlk tahsilini avılındaki mektepte yapmıştır. Buradaki hocası, Ahiyetden Akanov isimli, Rus baskısından kaçıp Kazaklar arasına sığınmış bir Başkurt aydınıdır. Avılındaki mektepte okuma ve yazmayı kısa zamanda öğrenen Mağcan, o yaşta eline geçen Kazak hikâye ve destanlarını okumaya başlamıştır. Çocuğunun okumaya meraklı olduğunu gören babası, Mağcan'ı, Kızılcar şehrine, İstanbul'da okumuş Muhammed Begişov'un da hocalık yaptığı Çala Kazak Medresesi'ne tahsile gönderir (1905). Yeni usulde (Usûl–i cedit tarzında) öğretim yapan bu medresede Arapça, Farsça ve Türkçe temel dersler olarak okutulduğu gibi, Türk boylarının tarihi de okutuluyordu. Burada Arapça, Farsça ve Türk yazı dilini öğrenen Mağcan, bu dillerde yazılmış edebî eserleri de okumaya başlar. Mağcan, ilk şiirlerini bu medresede iken yazar; modern Kazak edebiyatının kurucusu Abay Kunanbaylı'nın 1909'da Petersburg'ta ilk defa basılan şiirlerini de bu yıllarda –1909 yılında– okur.

1910 yılında Çala Kazak Medresesi'ni bitiren Mağcan, aynı yıl, tahsiline devam etmek üzere Ufa'daki Galiye Medresesi'ne kaydolur. Bu medrese zamanın meşhur medreselerinden biri olup, İslâmî ilimlerin üniversitesi durumundaydı. Burada meşhur Tatar yazar ve edibi Galimcan İbrahimov onun hocası olur. Mağcan, bu medresedeki tahsilini yarıda bırakır. Çünkü Mağcan'ın zekâsını ve bilgisini takdir eden hocası Galimcan İbrahimov, "Ona yarayacak bilgilerin bu medresede okutulmadığını" söyleyerek başka okullara gitmesini istemiştir. Bu arada ilk şiir kitabı olan *Çolpan*, Galimcan İbrahimov'un yardımıyla Kazan'da basılır (1912).

Galiya Medresesi'nden ayrılan Mağcan, büyük Kazak milliyetçisi, şair, yazar ve siyâset adamı olan Mircakıp Duvlat ile tanışır. Ondan Rusça öğrenir. Öğrendiği Rusça vasıtasıyla Rus ve Avrupa şairlerinin şiirlerini okumaya başlar. Aynı yıllarda yine büyük Kazak eğitimcisi, şair, yazar ve siyâset adamı olan Ahmet Baytursunlı'nın çıkarmakta olduğu *Kazak* gazetesinin yazı heyetine katılır. Onun bazı şiirleri bu gazetede yayınlanmıştır.

Mağcan, 1913 yılında Ombı'daki Rus Öğretmen Okulu (Uçitelski Institut)'na kaydolur. 1917 yılında bu okulu üstün başarıyla bitirir. Aynı yıl Kızılcar şehrinin tanınmış şahsiyetlerinden Çokan Tastemirov'un kızı Zeynep Hanım ile evlenir.

Yine 1917 yılında Alihan Bökeyhanulı, Ahmet Baytursunulı ve Mircakıp Duvlat'ın öncülüğünde kurulan ve Kazakistan'ın istiklâlini savunan Alaş Orda Partisi'ne girer ve bu partinin kurduğu Alaş Orda Hükümeti'nin Maarif Komisyonu üyesi olur. 1919'da Alaş Orda Hükümeti'nin dağıtılması ve Ahmet Baytursunulı'nın yeni kurulan Kazakistan Hükümeti'nin Maarif Komiseri olmasından sonra, *Bostandık Tuvı* (Hürriyet Bayrağı) isimli gazetenin redaktörü tâyin edilir. 1922 yılına kadar bu vazifede kalan Mağcan, bu yıllarda şiirler yanında eğitim–öğretim konularında yazılar ve kitaplar yazar.

Bu arada 1919 yılında eşi Zeynep Hanım, ilk çocuklarının doğumu sırasında ölür. Gracdan adını verdiği bu erkek çocuğu da bir yıl sonra ölmüştür. Hanımının ve oğlunun ölümü, Mağcan'ı çok üzer. Mağcan, ikinci olarak 1922 yılında Zılıyka (Zeliha) Hanım ile evlenmiş, bu evlilik ölümüne kadar devam etmiştir.

1922 yılında Mağcan, Sultanbek Kocanulı'nın davetiyle Taşkent'e gider. Burada yeni teşkil edilen Türkistan Cumhuriyeti Hükümeti'ne bağlı Kazak-Kırgız Bilim Ko-

misyonu üyesi olur; *Çolpan* ve *Sana* dergileri ile *Ak Col* gazetesinin yayınlanmasında rol oynar. 1924 yılı sonlarına kadar kaldığı Taşkent'te edebî hayatının en verimli devrelerinden birisini yaşar. Ancak 1924 yılı Kasım ayında Moskova'da okuyan Kazak gençlerinin bir toplantısında Mağcan'ın şiirleri, Marksist açıdan bir değerlendirmeye tâbi tutulur. Çünkü artık Marksist rejim Rusya'ya ve ona bağlı Türk ülkelerine tamamen hâkim olmuş durumdadır. Bu değerlendirme sonucu onun şiirleri, "Eski tarihi övdüğü, milliyetçiliği terennüm ettiği ve ferdiyetçiliği yücelttiği" gerekçesiyle suçlu görülür. Bundan sonra Kazak Komünist Partisi'nin öncülüğünde Mağcan'a hücumlar başlar; "milliyetçi, Türkçü, zengin taraftarı ve ferdiyetçi" olmakla suçlanır.

1924 yılı sonlarında Mağcan, Moskova'ya gider ve oradaki Doğu Matbaası (Künşığıs Baspası)'nda çalışmaya başlar. Ancak hakkındaki suçlamalar devam etmektedir. Bu matbaada çalışırken Rusçadan Kazak Türkçesine tercümeler yapar. 1927 yılında Kazakistan'a geri döner. 1929 yılına kadar Kızılcar'daki okullarda öğretmenlik yapar. 1929 yılında Sovyet Hükümeti tarafından tutuklanarak Moskova'daki Butırka Hapishanesi'ne konur ve 10 yıl hapis cezasına çarptırılır. 1935 yılında tanınmış Rus yazarı Maksim Gorki'nin de yardımıyla hapisten kurtulup Kızılcar'a geri döner. 1937 yılına kadar Kızılcar'daki 7 numaralı Orta Mektep'te Rus dili ve edebiyatı öğretmenliği yapar. Ancak 1937 yılının 30 Aralık'ında Almatı'da tekrar tutuklanır ve bir daha kendisinden haber alınamaz.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarafından Mağcan'ın eserlerinin okunması, bulundurulması, yayınlanması, hatta adının kitaplar ve yazılarda geçmesi 1929 yılından itibaren yasaklanmış, bu yasak 1988 yılı sonlarına kadar devam etmiştir.

Eserleri;

Şiir Kitapları

Çolpan: İlk şiir kitabıdır. 1912 yılında Kazan'da Galimcan İbrahimov'un yardımıyla basılmıştır. 1912 yılına kadar yazdığı şiirleri ihtiva eder.

Öleñder: 1922 yılına kadar yazdığı şiirleri içine alan ikinci şiir kitabıdır. Kazan'da, dostu Berniyaz Küleyev'in yardımıyla basılmıştır.

Mağcan Cumabayef *Öleñderi*: 1923 yılında Taşkent'te, Türkistan Respublikası (Cumhuriyeti)'na bağlı Bilim Kamisiyası (Bilim Komisyonu) tarafından yayınlanmıştır. 263 sayfa olan bu eserde Mağcan'ın 1923 yılına kadar yazdığı şiirlerinin büyük bir kısmı bulunmaktadır. Kitabın başında Sultanbek Kocanulı'nın kısa bir takdim yazısı vardır.

Tercümeleri

Sunkar Cırı: 1924 yılında Moskova'da yayınlanmıştır. Maksim Gorki'den tercüme etmiştir.

Akboz At: Mamin Sibiryak'tan tercüme etmiştir. 1926'da yayınlanmıştır.

Hikâyeler: Kazak hayatı ile ilgili hikâyeleri Vsevold Ivanov'dan tercüme etmiştir.

İlmî kitabı

Pedagogika: Eğitimle ilgili kitabıdır. 1922'de Orenburg'ta yayınlanmıştır.

Makaleleri

Makaleler: Bostandık Tuvı ve Ak Col gazeteleriyle Çolpan ve Sana dergilerinde yayınlanan yazılarıdır.

Meğcan Cumabayev Şığarmaları

Mağcan üzerindeki yasak kalktıktan sonra 1989 yılında, Almatı'da yayınlanmıştır. Şairin şiirlerinin tamamına yakın bir kısmını ve nesirlerinden seçmeleri ihtiva eder. Bir komisyon tarafından neşre hazırlanmıştır.

Eserleri yasaklandıktan sonra şiirlerinin millî heyecanları yansıtanları, özellikle Doğu Türkistan'daki Kazaklar arasında ezberlenerek ağızdan ağıza dolaşmış ve ezberleyenler tarafından el yazısıyla çoğaltılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Söz Başı 13
İşaretler 15

ŞİİRLERİN METNİ VE
TÜRKİYE TÜRKÇESİNE AKTARILMASI

1-Kökçe Taw/Kökçe Taẇ 19
2- Kara Orman Sıklaştı/ Ciyilendi Ḳara Orman 20
3- Kışın Yolda/Ḳışḳı Colda 20
4- Yazın Yolda/ Cazğı Colda 21
5- Kayın/Ḳayıñ 23
6- Orman Padişahı/Orman Patçası 24
7- Yazın Tan Vakti/Cazğı Tañ 25
8- Dalga/Tolḳın 26
9- Güneşin Batışı/Künniñ Batuẇı 27
10 Sararan Ekin Dalgalansa/Sarğayıp Kelgen Egin Tolḳındansa 29
11- Yaz Geliyor/Caz Keledi 30
12- Buz Parçası/Señ 31
13- İlk Bahar/Cazğıturı 32
14- İlk Baharım/Cazğıturım 33
15-Yaz Gecesinde/Cazğı Tünde 34
16- Rüzgâr/Cel 35
17- Dolunay/Tolğan Ay 37
18- R. Albümü'ne/R. Élbomına 37
19- Gönülde Keder Bırakmaz/ Köñilde Ḳayğı Ḳaldırmas 39
20- Yıldızı Yüzük, Ay'ı Gerdanlık Yapıp Vereyim/Culdızdı–Cüzik,
Aydı Alḳa Ğıp Bereyin 39
21- Senin Gönlünü Ferahlatır/ Köñliñdi Açar 40
22- Işık/Sèvle 40
23- Gülsüm Hanım'a/ Gülsim Ḫanımğa 41
24- Gülsüm'e / Gülsimge 41

25- Bülbül/Bulbul 43
26- Boş Kalmışım/Ḳur Ḳalıppın 45
27- Hurî Sıfatlı Kız Kardeş/ Ḫor Sıypattı Ḳarındas 45
28- Sevgilimi Rüyamda Bir Kere Seveyim /Can Carımdı Bir Süyeyin Tüsimde 45
29- Gümüş Işıklı Ay/Kümis Nurlı Ay 46
30- Sen Güzelsin/Sen Suluv̇ 47
31- Çolpı/ Çolpı 48
32- Güzel Kız, Senin İki Yanağın/Eki Betiñ, Suluv̇ Ḳız... 48
33- Sev, Canımın Işığı/ Süy, Can Sèv̇lem 49
34- Dökülmüş Saçı/ Tögilgen Çaçı 49
35- Biraz Fet'çe/Bir Az Fetçe 50
36- N'ya/N ğa 51
37- Akıllandıktan Sonra /Es Kirgen Soñ 57
38- Sevdiğim Kesin/Süygenim Anıḳ 58
39- Genç Güzel'e/Cas Suluv̇ğa 59
40- G.'E./ G.ğa 60
41- Ruhumun Işığı, Senden Ayrıldım/Ayrıldım Senen, Can Sèv̇lem 60
42- Aşk Nedir?/ Maḥabbat Ne? 61
43- R'ye/R...ğa 61
44- Sevdiğime/Süygenime 63
45- Üzüntü/Zar 64
46- Z'ye/Z...ğa 65
47- Ayrıldığımızda (G'ye) / Ayrılğanda (G. Ge) 68
48- "Gül" Süz Olsa/Bolsa "Gül" Siz 68
49- ...'A/ ...Ğa 69
50- Dirildim/Tirildim 70
51- Can Sözi/Can Sözi 71
52- Düşünce/Oy 75
53- Hasta/ Av̇ruv̇ 76
54- Yıldızlara/Culdızdarğa 76
55- Dalgalanıp Oynayarak/ Tolḳındap Oynap 77
56- Ömür/Ömir 77
57- Düş/ Tüs 78
58- Karanlık Koyulanıp Geliyor/Ḳarañğılıḳ Ḳoyuv̇lanıp Keledi... 78
59- Dal/ Butaḳ 79
60- Saat/ Sağat 79
61- C'ye/C. ğa 80
62- F'ye/F. ğa 82
63- Sigara/Çılım 84
64- Aleksandır Bilök/Aleksandır Bilök 85
65- ...'ın Albümü'ne/N Albomına 86
66- Aldatıcı Ömür/Aldamçı Ömir 87
67- Güz Günü/Küzdiküni 88
68- Ölüm, Bana da Ninni Söyle/Meni de Ölim, Ẻldiyle 90

69- Sarardım/Sarğaydım 93
70- Azize'ye/Ğazızağa 94
71- Kaygılı Güzele /Ḳayğılı Sulu∨ğa 95
72- Dombıra/Dombıra 96
73- Kederli Güzel/ Zarlı Sulu∨ 98
74- Cemile/Cèmile 99
75- Gerçek Zavallı/Çın Sorlı 100
76- Genç Gelin/Cas Kelin 102
77- Aldanmış Güzel/ Aldanğan Sulu∨ 102
78- Dileğim/Tilegim 103
79- Kadın/Êyel 104
80- Gece İdi /Tün Edi 106
81- Yârime/Carıma 108
82- Kız Kardeş'e/Ḳarındaşḳa 109
83- Havlu/Oramal 110
84- Batan Güneşin, Atan Tanın Ağıtı/ Batḳan Kün, Atḳan Tannıñ Cırı 112
85- Seviyorum/Süyemin 114
86- Özledim/Sağındım 115
87- Rüzgâr/Cel 118
88- Dileğim/Tilegim 119
89- Düşmanın Eline Düşen Dosta/Ca∨ğa Tüsken Canğa 120
90- Mahpus/ Tutḳın 122
91- Mahpus/ Tutḳın(Lermontof) 122
92- Ebu Firas'tan/Abu∨ Fırastan 123
93- Güneş Doğuyor da, Batıyor/ Kün Çığadı da, Batadı 124
94- Ay'a/ Ayğa 124
95- Tanrı /Tèñri 126
96- Yaralı Can/Caralı Can 127
97- Oḳ Ceptes'in Yamacında/Oḳ Cetpestiñ Ḳıyasında 130
98- Koylıbay'ın Ḳopuzu/Ḳoylıbaydıñ Ḳobızı 135
99- Güz/Küz 139
100- Beşik Şiiri/Besik Cırı 141
101- Doğduğum Yer/Tu∨ğan Cer 143
102- Doğum Yerim Sasık Köl/Tu∨ğan Cerim Sasıḳ Köl 144
103- Anama/Anama 146
104- Yaz Günü Şehirde/Cazdı Küni Ḳalada 147
105- Sür Atını, Sersembay/Ayda Atıñdı, Sèrsem–Bay 148
106- ...'Ya/....Ğa 149
107- M.D. Hapishaneden Çıktığında/M.D. Abaḳtıdan Çıḳḳanda 150
108- Gerçek Bayram/ Çın Ayt 151
109- Geçmiş Gün/ Ötken Kün 151
110- Aklımda... Tek Tan Atsın/Esimde... Tek Tañ Atsın! 154
111- Din Öğretene/Din Üyretkenge 156
112- Kuş Yavrusu Kanat Çırptı /Balapan Ḳanat Ḳaḳtı 157

113- Tez Varıyorum/Tez Baram 158
114- Askerin Şiiri/Cavıngerdiñ Cırı 159
115- Kazak Dili/ Kazak Tili 160
116- Yer Yüzüne/Cer Cüzine 161
117- Ural/Oral 161
118- Ural Dağı/Oral Tavı 162
119- Yer Yüzünü Tufan Bassa İmiş!/Cer Cüzin Topan Bassa Eken 163
120- Uzaktaki Kardeşime/Alıstağı Bavrıma 164
121- Türkistan/Türkistan 166
122- Aksak Temür'ün Sözü/ Aḳsaḳ Temir Sözi 170
123- Doğu/ Kün Çığıs 170
124- Ateş/Ot 171
125- Peygamber/Payğambar 174
126- Ben Kimim/Men Kim 177
127- Ben Gençlere Güveniyorum/Men Castarğa Senemin 178
128- Bilmece/ Cumbaḳ 179
129- Sèrsenbay'ın Şiiri/Sèrsen Baydıñ Cırı 179
130- Serbestlik/Bostandıḳ 180
131- Kazak Yiğidi / Ḳazaḳ Azamatı 182
132- Erkek Köpek/ Töbet 182
133- Gök Teke / Kök Teke 184
134- Zamanımızın Şâiri/ Zamanımızdıñ Aḳını 185
135- Bir Biy'e/ Bir Biyge 185
136- Tukayoğlu'na Nazire/ Toḳayofḳa Eliktev 185
137- Şiirin Kafiyesi/ Öleñniñ Uyḳası 186
138- Hekim/ Dèriger 186
139- Dostluk ve Gözyaşı/ Dostıḳ Hèm Köz Cası 186
140- Bugünkü Gün Hayattır, Benimki Ölümdür/
Bu Küngi Kün– Ömir, Ölim–Meniki 187
141- Gönül/Köñil 188
142- Sırrım/Sırım 188
143- Yârim/Carım 190
144- Geçmiş Kıymetlidir/Ötken Ayavlı 191
145- Erkek Köpek / Töbet 192
146- İhtiyar Adamın Ümidi/ Çaldıñ Ümiti 192
147- İskender'in İki Boynuzu/ Eskendirdiñ Eki Müyizi 193
148- İbretli Sözler/ Mağarrı Sözderi 195
149- Arap'tan/Araptan 196
150- Kelebek/ Köbelek 197
151- Akranım/ Ḳurbım 198
152- Zühre/ Zuhra 198
153- Yavrunun Kabir Taşına /Balanıñ Ḳabır Tasına 199
154- Çocuk ile Kuş /Bala Men Ḳus 199
155- Ömür/Ömir 200

156- Şiir / Öleñ 201
157- Karanlık ve Fırtınalı Gece/Ḳarañğı Davıldı Tün 201
158- Mescit ve Hapishane/Meçit Hèm Abaḳtı 202
159- Delikanlı/Ulan 205

Bibliyografya 207

SÖZ BAŞI

ELİNİZDEKİ eserde büyük Kazak şairi Mağcan Cumabayoğlu'nun 1923'te Taşkent'te Arap harfleriyle yayınlanmış *Mağcan Cumabayef Öleñderi* isimli kitabında yer alan şiirler, önce Lâtin harflerine sonra da Türkiye Türkçesine aktarılmıştır.

Mağcan Cumabayef Ölenderi, Mağcan'ın kendisi hayatta iken yayınlanan son şiir kitabıdır. 1923 yılına kadar yazdığı şiirlerin tamamına yakını, bu kitapta toplanmıştır. Kitapta yer alan şiirlerin sayısı 159'dur. Bunların seçiminin ve sıralanmasının kendisi tarafından yapıldığı muhakkaktır. Çünkü kitap, Mağcan'ın Taşkent'te faaliyet gösteren Kazak– Kırgız Bilim Komisyonu'nun üyesi bulunduğu bir sırada, bu komisyon tarafından yayınlanmıştır. O bakımdan bu çalışmada da *Mağcan Cumabayef Ölenderi*'ndeki tertip değiştirilmemiştir.

Eser Arap harfli olarak basıldığı için, şiirler önce Latin harflerine aktarılmıştır. Bu aktarma sırasında eserin ses özellikleri aynen muhafaza edilmiştir. Bu sebeple Türkiye Türkçesi alfabesinde karşılığı bulunmayan sesler için transkripsiyon işaretleri kullanılmış; kelimelerin bugünkü Kazak yazı dilindeki şekillerinden farklı olan yazılışları değiştirilmemiştir. O bakımdan eserdeki ç'li ve c'li yazılışlar korunmuş, bunların bugünkü Kazak yazı diline uydurulması cihetine gidilmemiştir. Çünkü bugünkü Kazak yazı dilinden farklı olarak, *Mağcan Cumabayef Ölenderi*'nde ş (ش) ve j (ژ) ünsüzlerine yer verilmemiş, onların yerine ç (چ) ve c (ج) ünsüzleri kullanılmıştır[*] Bu fonetik özelliğin Kazak yazı dili bakımından önemli olduğu muhakkaktır.

[*] Arap harfli Kazak Alfabesini ve imlâsını tespit edip sistemleştiren Ahmet Baytursınulı da 1914 yılında Orenburg'da basılan *Kazakça Elifbâ* isimli kitabında Kazak Türkçesinin sesleri arasında ş (ش) ve j (ژ) ünsüzlerine yer vermemiştir (Sayfa: 39).

Eserde, –p zarf fiil eki, aslı –p zarf fiil ekinden gelen –p öğrenilen geçmiş zaman eki, tonsuz ünsüzlerden sonra gelen eklerin başındaki p'ler ve bazı tek heceli kelimelerin sonundaki p'ler "ب be" harfli ile; tonsuz ünsüzlerden sonra gelen isim çekim eklerinin başındaki t'ler ve "ب" ile gösterilen öğrenilen geçmiş zaman ekinden sonra gelen –tı, –ti 3. Şahıs eklerinin başındaki t'ler ise "د dal" harfi ile yazılmışlardır. Eklerde görülen bu yazılışların Kazak Türklerinin 20. yüzyıl başlarına kadar kullandıkları Türkî (veya Çağatay) yazı dili imlâsının tesiriyle olduğu kabul edilerek bu ب'ler p, د'lar da t olarak okunmuştur.

Daha sonra eserdeki şiirler Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Türkiye Türkçesine aktarma nesir olarak yapılmış ve kelime kelime aktarma esas alınmıştır. Mecbur kalınan yerlerde kelime kelime aktarma yolundan ayrılıp, anlatılmak istenen mânâyı aktarma yoluna gidilmiştir. Özel isimlerle bazı deyimlerin mânâları ise geçtikleri sayfaların altında dipnot olarak ayrıca verilmiştir. Şiirlerin Türkiye Türkçesine aktarılması, benim için zor ve uzun bir çalışma olmuştur. Bunun sebebi elimizde yeterli bir Kazak Türkçesi–Türkiye Türkçesi Sözlüğün bulunmamasıdır. Bu eksiklik, Kazak Türkçesinden– Kazak Türkçesine hazırlanmış sözlüklerle giderilmeye çalışılmıştır.

Bu arada, şiirlerin Latin harflerine ve Türkiye Türkçesine aktarılmasından önce, hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilerek Mağcan Cumabayulı okuyucuya tanıtılmıştır.

Yaptığım bu çalışmanın esasını teşkil eden *Mağcan Cumabayef Öleñderi* isimli eser, hocam Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun tarafından Prof. Dr. Saadet Çağatay'dan temin edilmiştir. Prof. Dr. Saadet Çağatay, şahsî kütüphanesinde bir nüshası bulunan bu kitabın bir fotokopisini vermek lûtfunda bulunmuş ve benim bu eseri hazırlamama vesile olmuştur. 1989 yılında vefat eden Prof. Dr. Saadet Çağatay'ı burada rahmetle anıyorum.

Kazak Türkçesiyle yazılmış bir şiir kitabının Türkiye Türkçesine aktarılmasının ilk denemesi olan bu eseri hazırlarken, kıymetli Hocam Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, Türk şiveleri sahasındaki geniş bilgisiyle bana daima yol göstermiş ve yardımcı olmuştur. Kendisine teşekkür etmek benim için bir borçtur.

Ankara, 1993
Ferhat Tamir

İŞARETLER

(’) : e ünlüsü üstündeki genişlik işareti.
(.) : k ünsüzü altında art damaklılık, v ünsüzü üstünde dudak v’si oluş işareti.
(~) : g ünsüzü üzerinde gırtlakta teşekkül ediş, h ünsüzü altında hırıltılı oluş işareti.
(~) : n ünsüzü üstünde nazal oluş işareti.